

»Sicer pa menim, da je treba Kartagino porušiti,« je senator Kato sklenil vsak svoj govor v rimskem senatu ne glede na tematiko. Vztrajnost se je izplačala – v tretji punski vojni so rimske legije po triletnem obleganju zavzele Kartagino leta 146 pred Kristusom.

TUNIZIJA

Začetnica arabske pomlad

Tekst in foto: Gal Kušar

Kamnolom za izdelavo zazko
prevozu sredstev

reportaza

Tretji največji rimski amfiteater za 30.000 gledalcev je v kraju El Jem.

Velika mošeja v Kairouanu

Ostanek rimskih templjev pri Sufetuli.

Cesta proti puščavski oazi Ksar Ghilane.

reportaza

Jogurtova miza je osamelec v zahodni Tuniziji, na vrhu katerega naj bi imel svojo utrdbo uporniški numidijski kralj Jugorta.

Vhod v Brivsko mošejo v Kairouanu.

Z ovčarjevo se ukvarja veliko Tunizijev.

reportaza

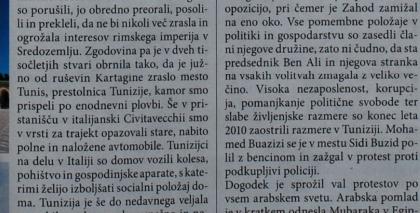

Puščavske sipine ob sončnem zahodu.

Kilometrski kamen na poti Tozeur-Ta-merza ob slanem jezeru Chott el-Gharsa.

reportaza

Staro pristanišče v Bizerti.

Sveti na Djerbi in Hammamet samevajo. Brezposelost je še vedno velika, ljudje so nezadovoljni, to kažejo na prevozu sredstev.

Sladko življenje Rimljani

Na polotoku Cap Bon na severu Tunizije smo najprej obiskali narodni park Ichkeul, jezero z močvirjem, kjer preživi veliko ptic svetov. Peter nas je vodil po razgledovalni poti, ki vodi skozi vodnjake in obnovljene stene s marmornimi in neoblijedanimi plazami. Prenovili smo v pristaniškemu mestu Tabarka blizu alžirske meje in se naslednji dan odpeljali na jug. Cesta se je serpentinitno vzpenjala skozi gozdove ekaliptusa in hrasta plutova proti Ain Drahem, mestu v osrčju hribovja Krumiri. Grčevnat severni del Tunizije so že Rimljani napravili za svojo zitico in oljniki. Dobro ohranjene ruševine dveh rimskih mest, Bulla Regia in Dugga, ležijo sredi neskončnih valov svetlozelenega žita in temnozelenih oljnikov.

Rimljani so iz znali dobro urediti življeno tudi v odrezkih krajih svojih provinc. Za lažje prenašanje poletne vročine so imeli hiše stanovanjske prostore v kleteh. Svetloba v svetih zrakih do tja prihaja po vertikalnih jaskinih. Tla so bila okrašena z mozaiki, ki se danes prikazujejo prizore iz rimskih mitov. Številna hiša so bile formane in v termah s takimi grotjami v templjih so častili bogove, zahajali pa so tudi v gledališču. V Bulli Regi je za udobno živilje 3.000 prebivalcev skrbelo kar 12.000 sužnjev! Se bolj slavno je bilo mesto El Jem s tremi največjimi rimskimi amfiteatromi na svetu, kjer si je gladiatori boje lahko ogledalo kar 80.000 gledalcev!

Rimljani so iz ozemlja današnje Tunizije uvažali žito, olje in vino in marmor. Posebno so cenili zlatorumen marmor iz kamnoloma Chemtu. Kamnite bloke so skrbno ožigali, preden so jih naložili na splave in po reki Medjerda spravili do 150 km oddaljenega pristanišča v Utici. Bojevitve berberške plemeni in Numidijski so skrbeli, da bili rimski vojaki v stalni pripravljenosti. Enega renejšnjih problemov je pomenil upor numeridijskega kralja Jugorte v prvem stoljetju pred Kristusom, ki si je z svojo utrdbo izbral mizasto goro na zahodnem delu tunizijskega kopna, kjer je vodnjikom voda ne more biti dostopni le z ene strani, in te to le po ozkih, v kamen vkleščanih stopnicah. Na gori s površino 80 ha je puščavniško svetišče, nekaj votin upornikov iz 18. stoletja, sistem za lovilne dekevnice, ceda ostrov, trop ovac in trije vodnjaki. Sicer pa je gora res ravnata, pogled z nje pa seže na vse strani neba, na jug skoraj do prelaza Kasserine. Prelaz Kasserine je bil v drugi svetov-

V ozkih ulicah medini, starih obzidnih jedr arabских mest, je nešteto možnosti za nakupe.

Ženske v Tuniziji so večinoma pokrite z rutami.

Črni prebivalec sušnih predelov.

Pisano življenje v puščavi.

Spomenik na glavnem trgu v Tunisu.

Glavni ljudar na ribljem tržnici.

Harissa je omaka iz posušenega čilija, česna, kumine in oljčnega olja.

Množica zanimivosti na lokalni tržnici.

Črni čaj s pinciplami.

ni vojni prizorišče prevega večjega konfliktne spopada med Američani in Nemci. Februarja 1943 je nemški afriški korpus pod poveljstvom feldmarsala Erwina Rommela, tri mesece po porazu pri El Alameinu, poskušal zaustaviti napredovanje ameriškega 2. korpusa iz Alžirije v okupirano Tunizijo. Začetne tankovske bitke so bile porazne za neizkutene Američane, ki pa so se iz napak hitro učili. Ko so jih iz libijske smeri na pomoč prihitali še britanski zaveznički, so naciste uspešno pregnali iz Severne Afrike.

Umetnost vožnje po sipinah

Cez osrednjo Tunizijo se vleče širok pas slanih jezer, ki jih zimske deževje napolni z vodo, ki nato izhlapi in pusti velike površine pokritke s plasti soli. Kontejnirana, neobjudljena, izolovana in neporaščena pokrajina s kamni, dolinami in grlici učinkuje, kot da bi li drugemu planetu. Georg Lucas je, navdušen nad pokrajino, veliko kadrov

iz ZF-filmov *Vojne zvezd* posnel na različnih lokacijah v Tuniziji. Po kraju Tatouine je celo imenoval planet Tatooine, rojstni kraj Skywalkerjev. Največje slano jezero Chott el-Jerid leži med Tozeurijem in Duzom, ki ju povezuje ravna cesta na dve metri visokem nasipu. Zaradi kristalovih soli se vsa pokrajina blešči kot ogledalo, polno optičnih prevara. Izozor v Douz sta dve ozni mesta, vsaka z velikim nasadom več sto tisoč datiljevih palm. Vodo za palme črpojajo iz globini in jo potem na zapeletenih kanalih vodijo do dreves. V senci pod datiljimi palmami gojijo še granatna jabolka in fige. Datilje palme cvetijo aprila, ko jih morajo ročno oprati, prav tako pridelave novembra ročno obrežejo.

Iz Douza smo se odpavili proti Ksar Ghilane, oazi, ki leži v Sahari, sto km jugovzhodno od Douza. Odločili smo se, da gremo na nasm 14 let starini džipom cherokejem kar naravnost po trasi za terensko vozilo in na po daljši cesti ob nafodu. Opremenjeni z GPS-navigacijo, neporabovali takaro Tuniziju, knjigo *Sahara overland* in zadostno zalogo vode, smo po hipodromu in karavani zavili na traso, ki je bila v začetku podobna dobermu kolovozu. Ustavili smo pa se pri vodnjaku, ki je bil zasut s psemkom. Cestno pa je ve-

ter že nol rumen puščavski pesek. Počasi so si spine ob cesti postajale vedno večje, tudi na cesti jih je bilo vedno več. Sipine zahtevajo poseben način vožnje, saj avto ne sme izgubiti hitrosti, prav tako motor ne obratov. Hkrati mora voznik gledati na navigacijo, se držati smeri in v trenutku, ko pride na vrh sipine, poiskati najboljšo pot čez naslednji sipinski val. Če se avto ustavi v mehjem pesku, se kolesa zavrtijo in se pogrejejo vanj. Sekunda vrtenja kolesa v praznem momentu minuto odkopavanjal. Odkopavanje avta iz puščavskega peska z lopatom ni prijetno početje. Pri temperaturi okoli 30°C ti veter in obraz nosi puščavski pesek. K srči se naš avto ni preveč vkopal. Seveda obstajajo tudi bolj prefinjeni načini – da daš pod avto poseben balon in ga pritrdiš na izpušno cev ali pa avto potegnesi iz peska z drugim

avtom. Drugače pa je vožnja po sipinah zabavna, podobna smučanju po grinah v snežnem meteju. Gre gor in dol. Zaradi peska, ki ga nosi veter, je vidljivost zmanjšana in smer poti do dobra voda.

Pomnik berberske blaginje

Kočno smo srečno prevozili še zadnje pojne sipin in prispevali v zeleno oazo Ksar Ghilane, kjer smo se nastanili v kampu z beduinskimi šotori. Zjutraj smo pa odšli na sprehod ob ostankov rimске trdnjave, uro hoda proti severu. Hoja po sipinah je svojevrsto doživetje in zaradi vdiranja ter valovitosti trajala bistveno dalej, kot bi pričakovali glede na razdaljo. Sicer pa puščava ni tako brez življenja, kot se zdaj. Irpežni grmčki, hitri kuščarji in dolgonočni miravje uspešno klubujejo ekstremnim razmeram. Nesporoč kraljice puščava pa so se danes kamele. V turistično boljših časih prenašajo turiste, včasih pa so te puščavske ladje v dolgih karavanah potovale čez puščave. Posebnost Ksar Ghilane je, da ima terminalni izvir z 25°C, ki se zbere v jezeru, kamor smo se odšli ohladiti in sprat s sebe puščavski pesek. Oaza je tudi zbirališče karavan terenskih vozil, katerih vozniki skupaj z drugimi na puščavskih ekspedicijah prekskušajo voziščne sposobnosti in se družijo. Iz puščave smo se odpejali proti Tatauini, mestu, ki leži v sredšču krajinske oblike tuniškega Karavanskega pasu, pri tem posebno izstopa fenuščka kolonija Kartago, predlaganje Žitrica za rimske koloniste. Ime Tunis naj bi izviralo iz berberskega jezika, pomenilo pa naj bi,

hribovskih osameckih. Berberi so bivali v izlišču in žitne kašče (*ghorfe*) izdolbili in zgradili v vrhovih hribov, kjer jih je bilo lažje varovati pred popraskimi napadci. Ko je bila ţetev oblina, so presežki pripovedovali v kašče za hude casede, suha klima pa je poskrbela, da je prileg ostal več let neoporečen. Kašče in domovanja so bila zgrajena v več nadstropijih. Danes je večina ksarjev zapuščenih in porušenih, okoliska polja so sulo in neobdelana. Ponekod se na poljih pasajo ovce. V času kosa vse obcestne gostile ponujajo ovčetino na voljo. Kot znak svežega mesa pred gostiljo obesijo kožo pravkar zaklana ovce. Poleg obesijo meso, ki ga pred prahom in mlauniti začiščijo s polvinovim. V bližini kašča vselej cisterne in vanje napejljivo vodo. Tudi notranje dvoriščice velike močje, zgrajene v 9. stoletju po Kristusu, je ikonarno tako, da vsa dejavnica z dvorišča odtekata v cisterni. Zaradi puščavskega peska so pred iztokom v cisterno posebne ponavice, kamor se lovi pesek. Kairuan je pred z tradicijo, islamsko konservativnostjo, romarijo in turisti pa se srečujejo v ozkih uličicah medine – starega mesta znotraj obzidja. V mestu je veliko kraljic, kjer izdelujejo slavne kairuanske preproge.

Potovanje smo sklenili v Tunisu. V srednjiču mesta je bila prometna gneča, vlažne stavbe so še vedno obdané z bodečimi zicami. Stražijo jih vojaki z oklepničimi vozili. Kot se za moški v Tuniziji spodbodi, smo sedeli v Café de Paris, plili kavo, klepetali in opazovali mimočutje. Ko smo se vozili po Tunisu, smo doobili obutek, da mogočno ne bo slediljo za mizicami uličnih lokalov, pijoči daj ali kavo in klobus. Vse ženske na poti so bile nekaj le bolj in tudi običejne bolj po tehodni modri. V drugih lokalih so bile tudi ženske, to bi bilo nesprejemljivo v preostali Tuniziji. Ko se je na cesti godila manjša prometna nesreča, so vsi utihnili, vstali in stekli gledat, kaj se je zgodilo. Nato se je zaslišalo glasno prepiranje in priverjanje. Ozračje v Tunisu ostaja nadelektreno.

INFO: Tunizija

Republika Tunizija je arabska in muslimanska država, umestljena ob Sredozemsko morje na severnoafriški obali. Njeno glavno mesto je Tunis. Je najvzhodnejša država v Evropi in vzhodno od Francije, Italije, Alžirja, Libije in Jordanije. Mesto na Alžirju je zahodno mejno mesto, vendar je vzdoljava od Tunizije 100 km. Starodoben odstotek dežele so obronki Sahare, preostalo območje pa razmeroma veliko zaznamuje vzhodna polovina države, pri tem posebno izstopa fenuščka kolonija Kartago, predlaganje Žitrica za rimske koloniste. Ime Tunis naj bi izviralo iz berberskega jezika, pomenilo pa naj bi,

11. JUNIJ 2012

Prodajalna preprod v Kairuanu

Morska sirenja, mozaik iz El Kairua